

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) v hl. m. Praze v roce 2018

Souhrnná informace o EVVO v hl. m. Praze za rok 2018; zpracováno na podkladě textu pro Elektronickou zprávu o životním prostředí v Praze v roce 2018 a dalších dokumentů.

ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVA A OSVĚTA (EVVO) V HL. M. PRAZE

Hl. m. Praha vyvíjí aktivity v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v návaznosti na celostátní koncepční dokumenty, platné právní předpisy a mezinárodní dokumenty. Téma EVVO bylo součástí programového prohlášení Rady HMP na léta 2015-2018 a bylo rovněž součástí i programového prohlášení na léta 2002-2006, 2006-2010 a 2011-2014. V roce 2002 schválila Rada hl. m. Prahy (dále Rada HMP) svým usnesením č. 1741 ze dne 22. 10. 2002 cíle a hlavní úkoly EVVO na území hl. m. Prahy v návaznosti na Státní program EVVO v ČR.

V lednu 2016 byl schválen zásadní krajský dokument EVVO, **Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty hlavního města Prahy na období 2016 – 2025 (více v části Koncepční dokumenty), který nahradil původní dokument z roku 2005** a stal se základním strategickým dokumentem v této oblasti do roku 2025, na který navazují jednotlivé připravované akční plány KK EVVO, zpravidla na období dvou let. Pro realizaci aktivit v roce 2018 byl relevantním dokumentem Akční plán Krajské koncepce EVVO kraje Hlavní město Praha na období 2018 – 2019.

Realizaci převážné části aktivit vyplývajících z platného Akčního plánu zajišťoval v roce 2018 Odbor ochrany prostředí MHMP – OCP. Dílčí související aktivity zajišťovaly také další odbory MHMP (Odbor školství a mládeže – SML, Odbor sportu a volného času – SVC, Odbor rozvoje a financování dopravy – RFD a Odbor informatiky – INF).

Nejvýznamnější aktivity pracovišť MHMP v roce 2018 v rámci EVVO:

Odbor ochrany prostředí MHMP

Ve spolupráci s dalšími subjekty zajišťoval v roce 2018 Odbor ochrany prostředí MHMP přípravu informačních a osvětových materiálů a akcí s tematikou ochrany životního prostředí (se zaměřením zejména na ochranu přírody a městské zeleně, ochranu klimatu, energetiku a odpadové hospodářství). V souladu s aktuální Krajskou koncepcí EVVO a Akčním plánem EVVO byly podporovány ekovýchové projekty na území hl. m. Prahy rovněž v ostatních tematických oblastech.

Odbor ochrany prostředí zabezpečoval také agendu spojenou s granty na podporu projektů ke zlepšení stavu životního prostředí hl. m. Prahy, kde minimálně tři z celkem šesti tematických oblastí jsou také věnované EVVO.

Vybrané aktivity v roce 2018:

Jedním ze stěžejních projektů v gesci OCP MHMP byla realizace tradiční **informačně - vzdělávací kampaně hl. m. Prahy pro veřejnost v rámci oslav Dne Země** na téma ochrany životního prostředí (proběhla již třináctým rokem, realizována byla v průběhu měsíců dubna a května ve 3 atraktivních přírodních lokalitách hl. m. Prahy ve spolupráci s dalšími organizacemi a s MČ v rámci zvolených lokalit. V rámci kampaně bylo osloveno celkem 1360 občanů a zúčastnilo se jí cca 1050 žáků pražských škol) Dalšími aktivitami bylo např. zprostředkování exkurzí pro školy do provozu zpracování a využití odpadů, zajištění exkurzí do komunitních zahrad a rodinných farem v Praze a okolí pro žáky škol na území hl. m. Prahy, zajištění komplexních ekoporadenských služeb pro Pražany, projekt zajištění ekologických výukových programů pro školy /EVP/ (zajištěno 325 různých typů programů), projekt vydávání specializovaného časopisu k EVVO (více dále) aj. **Krajská konference EVVO** hl. m. Prahy 2018 (proběhla v říjnu 2018) byla zaměřena na spolupráci podnikatelského, neziskového a veřejného sektoru a nesla motto „Spolupracujeme na prosperující a udržitelné Praze“. Konference se

zúčastnilo 149 posluchačů, mezi nimi zástupci podnikatelského a neziskového sektoru, veřejné správy, a např. též z akademického prostředí. V rámci doprovodného programu se na místě prezentovalo přes 35 organizací.

Informační aktivity zaměřené na ochranu přírody a krajiny a městské zeleně:

probíhala průběžná **údržba naučných stezek**, které v prostředí města často trpí vandalismem;

Pokračovala **instalace informačních tabulí o pražských rybnících a vodních tocích**, jejich historii a současnosti, přírodních a kulturních hodnotách nejbližšího okolí;

Oddělení ochrany přírody a krajiny OCP MHMP uspořádalo v říjnu 2018 ve spolupráci s externími subjekty 2 **odborné semináře** pro pracovníky odborů životního prostředí jednotlivých městských částí, správce zeleně, pracovníky realizačních firem, odborných institucí a další zájemce (semináře „**Řez stromů teorie a praxe**“ a „**Přírodě blízká péče o městskou zeleně**“).

Probíhaly **odborné exkurze do maloplošných ZCHÚ** (volně přístupné, pod vedením odborného průvodce);

pokračovala pastva **ovcí a koz ve zvláště chráněných územích Prahy** (akce podporující povědomí o významu biologické rozmanitosti /diverzity/ krajiny a způsobech její ochrany probíhala již devatenáctým rokem);

V průběhu roku 2018 byly veřejnosti k dispozici **informační materiály v rámci projektu V Praze za přírodou** – mapa a úvodní leták projektu V Praze za přírodou a dále první letáky sady Po Praze podél potoků, Pražská příroda známá neznámá a Za památnými stromy Prahy pěšky a MHD, na konci roku 2018 byly vydány další letáky v těchto sadách (trasy Muzeum – Hloubětín, Podél Litovicko-Šáreckého potoka, Za památnými stromy Satalic a Vnoře);

V návaznosti na souhrnnou aktualizaci materiálů sady **Lesy a lesoparky Prahy** bylo zajištěno **vydání celé aktualizované sady s následnou distribucí**.

Pozn.: řada dalších informačních materiálů pro veřejnost pro oblast pražské přírody (i pro další tematické oblasti) byla připravena v rámci projektů NNO podpořených v rámci Grantů na podporu projektů ke zlepšení stavu životního prostředí hl. m. Prahy (viz popis aktivit vybraných NNO dále - Ekocentrum Koniklec, o. p. s., Projekt Ekoporadnypraha.cz);

Informační aktivity zaměřené na oblast nakládání s odpady:

Ve spolupráci s Českými sběrnými surovinami probíhal již 24. ročník projektu **Sběrové ekologické soutěže na pražských školách (MŠ, ZŠ)** (počet soutěžících pražských škol 60, účast celkem 25 348 žáků, realizace školní rok 2017/2018). Sběr papíru ve spolupráci s pražskými školami realizovaly také další společnosti – FCC Česká republika, LeoCzech, Pražské služby, a.s.

V roce 2018 zprostředkoval OCP MHMP již dvanáctým rokem žákům základních a středních škol na území hl. m. Prahy **návštěvu provozů na zpracování a využití odpadů** formou exkurzí (v r. 2018 se uskutečnilo 296 exkurzí, kterých se zúčastnilo 5 877 žáků/studentů z 90 pražských škol - ZŠ a SŠ).

V roce 2018 pokračovalo hl. m. Praha prostřednictvím OCP MHMP v **pořádání exkurzí** pro žáky II. stupně základní školy a nižší ročníky víceletých gymnázií (a nově také pro rodiny s dětmi) také **do komunitních zahrad, rodinných farem a podobných objektů** v Praze a nejbližším okolí. Realizováno bylo 18 exkurzí pro školy, kterých se zúčastnilo celkem 317 dětí a dále 6 exkurzí pro rodiny s dětmi, kterých se zúčastnilo 128 osob.

Obdobně jako v minulých letech připravil OCP MHMP informační brožuru pro veřejnost „**Sběr nebezpečných odpadů na území hl. m. Prahy v roce 2018**“

Informační aktivity zaměřené na oblast ochrany klimatu:

Celodenní osvětová kampaň **Voda a zeleň ve městě** se konala **27. června 2018 v parku Stromovka** a měla za cíl formou interaktivních workshopů představit návštěvníkům jaký význam má pro městské mikroklima a pro ně samotné městská zeleň a obsah vody v půdě a jakým způsobem se jich dotýká nedostatek těchto dvou veličin. Příchozí se například dozvěděli o koloběhu vody v přírodě, o významu obsahu vody v půdě, o významu vody pro člověka v souvislosti s pitným režimem, o využití dešťové vody v městském prostředí, o důležitosti zelených ploch ve městě, a jakým způsobem ovlivňuje každodenní chování obyvatel stav naší krajiny a mnoho dalších zajímavých informací. Akce se účastnilo přibližně 1000 návštěvníků.

Ve spolupráci s Ekocentrem Koniklec byl ve školním roce 2017/2018 pilotně realizován **interaktivní program pro žáky mateřských škol a pro žáky I. stupně základních škol** týkající se „**Adaptace na změnu klimatu**.“ Pro žáky mateřských škol bylo realizováno celkem 20 programů a mělo podobu interaktivního divadélka. Pro žáky základních škol bylo realizováno celkem 50 programů a obsahovalo nejen informace týkající se změny klimatu, ale také terénní badatelskou výuku. Výstupem tohoto programu bylo navržení adaptačních opatření na změnu klimatu v okolí školy, které bylo prezentováno před odbornou porotou a tři nejlepší návrhy získaly finanční odměnu na jejich realizaci. Oba programy dětem představily různé situace, které se změnou klimatu mohou hrozit na území hlavního města Prahy.

Internetové stránky a aplikace:

Odbor ochrany prostředí MHMP (OCP MHMP) dále po obsahové stránce zajišťoval provoz internetových stránek pro veřejnost **Portál životního prostředí hl. m. Prahy** (portalzp.praha.eu) s dílčími tematickými sekcemi: Po Praze podél potoků (portalzp.praha.eu/podelpotoku), Pražská příroda známá, neznámá (portalzp.praha.eu/znama-neznama) a Za památnými stromy Prahy – pěšky a MHD (portalzp.praha.eu/zapamatnymistromy), sekce zprovozněna na konci roku 2011). K dispozici byla i nadále mapová aplikace s aktuálními informacemi o kvalitě ovzduší v Praze a dále aplikace - Produkce komunálních odpadů v Praze (v sekci Odpady) ke generování souhrnných informací o produkci komunálního odpadu v Praze z informačního systému EVI8. V obsahové gesci OCP MHMP byly dále, coby součást Portálu ŽP, stránky Ekologická výchova v Praze (portalzp.praha.eu/ekovychova; portalzp.praha.eu/evvo), zahrnující mj. Kalendář akcí v ŽP a EVVO s textovým i mapovým výstupem a Přehled ekologických výukových programů nabízených v daném školním roce. Připravena byla nová rubrika Informační materiály, kde jsou uživatelům k disp. ke stažení elektronické verze (PDF) vybraných informačních materiálů, zejména letáků o pražské přírodě.

Od ledna 2014 je v plném provozu server Pražská příroda (www.praha-priroda.cz), zaměřený na poskytování informací o pražské přírodě, rybnících, lesích, naučných stezkách nebo zvláště chráněných územích.

OCP MHMP se obsahově podílel také na aktualizaci a rozvoji nového Atlasu životního prostředí v Praze (v gesci IPR, www.premis.cz/atlaszp, zprovozněného na konci roku 2013 /Pozn.: od roku 2019 na nové adrese: <https://www.geoportalpraha.cz/cs/atlas-zivotniho-prostredi/>).

Informační časopis s tematikou EVVO: Prazskaevvoluce.cz

Od roku 2016 je zájemcům o ekologickou výchovu v Praze k dispozici nový časopis nazvaný Pražská EVVOluce, jehož vydavatelem je Odbor ochrany prostředí MHMP. První (pilotní) číslo bylo vydáno v lednu 2016. V roce 2018 byla vydána 4 čísla (věnovaná oblastem: globální témata EVVO; Potraviny, jídlo a produkce plodin; Půda; Zima, sníh, a chlad). Pražská EVVOluce je časopis primárně elektronický, připravovaný tak, aby se dobře četl na tabletu či na počítači. V tištěné podobě je distribuován při speciálních příležitostech a v rámci vybraných akcí.

Odbor školství a mládeže MHMP

(pozn.: od ledna 2019 odbor školství, mládeže a sportu MHMP)

Odbor zabezpečoval v roce 2018 agendu spojenou s celoměstskými programy podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy, které každoročně vyhlašuje hl. m. Praha. V rámci těchto programů jsou podávány a podporovány rovněž projekty související s EVVO.

Odbor sportu a volného času MHMP

(pozn.: od ledna 2019 odbor školství, mládeže a sportu MHMP)

Odbor zabezpečoval v roce 2018 agendu spojenou s celoměstskými programy podpory využití volného času dětí a mládeže na území hl. m. Prahy, které každoročně vyhlašuje hl. m. Praha. V rámci těchto programů jsou podávány a podporovány rovněž projekty související s EVVO.

Odbor dopravy MHMP

Odbor zabezpečoval v roce 2018 (pod názvem *Odbor rozvoje a financování dopravy MHMP*) agendu spojenou s realizací projektu Čistou stopu Prahou a dalšími projekty souvisejícími s tematikou udržitelné mobility.

Kampaň Čistou stopou Prahou (ČSP, <http://www.cistoustopou.cz/>) má za cíl motivovat veřejnost k tomu, aby více přemýšlela a diskutovala nad tématem dopravy a jejím vlivu na město a jeho obyvatele. Snahou je podávat veřejnosti objektivní informace, informovat je o aktuálním dění a nabízet možnosti bezemisního nebo nízkemisního způsobu pohybu po městě. Vyšší povědomí lidí o problematice dopravy přispívá ke zlepšování kvality života v Praze bez nutnosti vytvářet regulace a zákazy. Více k tématu v části D.3 Doprava.

Odbor informatiky MHMP

Odbor zabezpečoval i v roce 2018 po stránce technické a ve spolupráci s Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy (dále jen IPR) a OCP MHMP provoz informačního systému o životním prostředí v Praze (IOŽIP), zahrnujícího mj. internetové aplikace pro veřejnost Atlas ŽP (Atlas životního prostředí v Praze, www.geoportalpraha.cz/cs/atlas-zivotniho-prostredi), PREMIS (Pražský ekologický a monitorovací informační systém, www.premis.cz, ke konci roku 2016 provoz ukončen) a webové stránky města k problematice ŽP Portál ŽP (Portál životního prostředí hl. m. Prahy, portalzp.praha.eu). Po stránce obsahové byla správa Atlasu ŽP zajišťována IPR ve spolupráci s OCP MHMP a obsahová správa Portálu ŽP odborem ochrany prostředí MHMP. V průběhu roku 2018 pokračovala spolupráce INF MHMP a dalších uvedených subjektů na dalším rozvoji systému IOŽIP, který zahrnoval rozvoj nového Atlasu životního prostředí coby součásti Geoportálu hl. m. Prahy a také technickou inovaci nového Portálu životního prostředí hl. m. Prahy (více v části E8 Informační systém o životním prostředí v Praze).

Hl. m. Praha se v roce 2018 opět aktivně připojilo k celoevropskému projektu s názvem **EVROPSKÝ TÝDEN MOBILITY**, který se konal **od 16. do 22. září**, tentokrát **s mottem „Kombinuj a jed“**. Hlavním cílem kampaně bylo přiblížit lidem, **jak jednoduše a rychle zvládnout trasy skrz českou metropoli využitím více způsobů dopravy najednou**.

Pražskou cyklistickou infrastrukturu představilo několik skupinových vyjížděk – např. **p rojíždka po Sluneční trase EuroVelo7** (16.9.) s odborníkem na dálkové cyklotrasy, **Velká studentská cyklojízda** (21.9.) zkoumající pražskou cyklistickou infrastrukturu a v sobotu 22. září také tradiční **Pražské cyklozvonění**. (v pořadí již 12. s cílem v Křižíkově ulici v Karlíně)

Na výhody železnice upozornily **Pražský železniční den** (sobota 15. 9.) a **Snídaně na peróně**, o budoucím vývoji tratí se diskutovalo v rámci **diskuse Plány rozvoje městských linek S**. na téma intermodalita se diskutovalo na odpolední mikrokonferenci.

Problematikou odstraňování bariér ve veřejném prostoru se v sérii přednášek zabývali konzultanti z řad neziskových organizací i veřejné správy při příležitosti **Dne bez bariér**.

Veřejnosti se také opět otevřely dveře řady institucí podílejících se na zkvalitňování hromadné dopravy (Den otevřených dveří Dopravního podniku hl. m. Prahy , pro rodiče s dětmi zdarma Muzeum MHD, Den dopravní výchovy pro chodce a cyklisty v areálu Muzea Policie ČR jako součást osvětového projektu EDWARD /European Day Without a Road Death/ - **Evropského dne bez úmrtí na silnicích**).

V součinnosti s městem a městskými částmi proběhly dále v sobotu 15. září v organizaci občanských sdružení (koordinátorem bylo sdružení Auto*Mat) **pouliční sousedské slavnosti Zažít město jinak** (tématem bylo *Město snů*).

Vyvrcholením celého týdne byla **oslava mezinárodního Dne bez aut** v sobotu 22. září v Praze 8 v lokalitě Karlína.

S Evropským týdnem mobility byly v roce 2018 spojeny také dva dlouhodobé projekty - kampaň **Pěšky do školy** a zářijová výzva **Do práce na kole**.

Více na <http://www.etm.praha.eu/>.

Pozn.: Tato evropská iniciativa podporuje místní organizace, aby zavedly udržitelná dopravní opatření a vyzvaly občany k vyzkoušení dopravních možností, které představují alternativu k používání automobilů. V roce 2017 se k Evropskému týdnu mobility připojilo celkem 2 526 měst z celého světa.

Další organizace v působnosti města

Aktivity v oblasti EVVO vyvíjí také další organizace v působnosti města, např. Středisko ekologické výchovy Lesů hl. m. Prahy, Botanická zahrada hl. m. Prahy, Zoologická zahrada hl. m. Prahy, Hvězdárna a planetárium hl. m. Prahy, Dům dětí a mládeže hl. m. Prahy. Významná část aktivit je zaměřena i na dospělou veřejnost.

Středisko ekologické výchovy Lesů hl. m. Prahy (SEV LHMP)

SEV LHMP je jedním ze dvou středisek na území města užívajících statutů SEV hl. m. Prahy. Středisko využívá principy tzv. lesní pedagogiky, zprostředkovává tak Pražanům srozumitelnou a poutavou formou informace o přírodě a životním prostředí hlavního města. Při programech ekologické výchovy využívá celého rozsáhlého zázemí organizace a přírodních území v Praze. Mnoho z péče o přírodní bohatství Prahy tak může středisko ukázat přímo v praxi a na konkrétních příkladech ji přiblížit obyvatelům Prahy. Ekologickovýchovné akce a programy pořádá jak pro školní skupiny, tak pro širokou veřejnost na velkých osvětových akcích po celé Praze. Středisko provozuje rovněž Záchranou stanici hl. m. Prahy pro volně žijící živočichy a její detašovaná pracoviště, lesní zookoutky.

Během roku 2018 uspořádalo Středisko Ekologická výchova LHMP pro Pražany celkem 1 126 vzdělávacích, výchovných a osvětových akcí, které navštívilo 60 114 lidí. Ve srovnání s rokem 2017 byl zaznamenán nárůst počtu akcí o 5 %. Výrazně se na tomto nárůstu podílelo ekocentrum Prales, které během svého již druhého roku fungování získalo řadu příznivců. V roce 2018 bylo celkem SEV LHMP uspořádáno 204 akcí, jichž se zúčastnilo 11 486 návštěvníků. Mezi nejvíce oblíbené se řadí tradičně programy v zookoutku Malá Chuchle.

V nabídce má Středisko Ekologická výchova LHMP i specializované exkurze, např. o lesním hospodářství, revitalizacích vodních toků a nádrží, do parku Stromovka nebo odborně vedené vycházky do geologicky zajímavých lokalit Prahy. Velké oblíbenosti se těší i programy spojené s výlovem rybníků či pravidelné společné sázení stromů. V provozu jsou v pražských lesích také interaktivní včelnice, jejichž prostřednictvím je zajišťován projekt „Návrat včel do pražských lesů“.

Středisko Ekologická výchova LHMP zajišťuje pro veřejnost v Praze také informační servis v oblasti životního prostředí. Informace jsou poskytovány buď telefonicky, písemně pomocí e-mailu anebo ústně na osvětových akcích. Nejčastější jsou dotazy v oblasti zvířat a volně žijících živočichů poskytované na pohotovostní lince 773 772 771, v rámci provozu Záchrané stanice hl. m. Prahy pro volně žijící živočichy.

Školy a školská zařízení

K základním pilířům systému EVVO na území hl. m. Prahy patří školy a školská zařízení.

Pozn.: v rámci resortu školství se používá termín environmentální výchova (dále EV), v následujících částech je proto používán tento termín, ne EVVO.

Mateřské školy: Realizace environmentální výchovy v pražských mateřských školách je dlouhodobě naplňována v souladu s Rámcovým programem pro předškolní vzdělávání. Především v modulu Dítě a svět bylo možné efektivně naplňovat cíle EV s důrazem na utváření elementárního povědomí dítěte o okolním světě a jeho fungování, dále pak bylo možné poukázat na praktických příkladech z okolí na dopady činnosti člověka na životní prostředí. Existují mateřské školy, které mají EV přímo ve svém školním vzdělávacím programu.

Stále více mateřských škol se zapojuje do programu lesních školek, s důrazem na pobyt dětí v přírodním prostředí, mimo budovy MŠ. Jako příklad je dlouhodobě uváděná Mateřská škola Semínko působící v areálu Střediska ekologické výchovy hl. m. Prahy Toulcův dvůr. Dalším příkladem je Ekoškola Rozárka, kterou provozuje Ekocentrum Podhoubí, které je koordinátorem mezinárodního programu Ekoškola pro Prahu a Středočeský kraj. Do programu bylo zapojeno kolem 20 pražských mateřských škol, z nichž 5 již obdrželo titul Ekoškola.

Specifické svým zaměřením jsou lesní školy spolu s lesními kluby, které kladou důraz na pobyt dětí v přírodě a vzdělávání mimo učebny, přímo v přírodním prostředí, nejčastěji v prostředí lesa. Konkrétně v Praze je provozováno cca 20 lesních mateřských škol a klubů, které jsou sdruženy pod Asociací lesních mateřských škol. Větší počet mateřských škol pak přistupovalo k naplňování EV zařazováním dílčích prvků EV. Školky např. realizovaly ekologické projekty, které si buď samy tvořily, nebo využívaly nabídku ekologických center.

Mateřské školy zařazují do svých školních vzdělávacích programů témata zaměřená především na rozvoj intelektuálních a senzomotorických dovedností směřujících k porozumění vztahů mezi člověkem, přírodním a sociálním prostředím, ochranou životního

prostředí a vytvářením pozitivních vazeb prostřednictvím různých výtvarných nebo pracovních aktivit. EV v předškolním věku je možné zaměřit také badatelsky a seznamovat děti s prvky objevného pozorování spojeného s jednoduchými pokusy. Dětem jsou nabízeny **kroužky malých badatelů a výzkumníků**. Je o ně poměrně velký zájem ze strany dětí i rodičů a prarodičů. V rámci environmentální výchovy zaměřené na fenologická pozorování spočívající ve sledování změn v přírodě v jednotlivých ročních obdobích se zvyšuje počet hodin strávených mimo budovy škol. V rámci každodenních vycházek do okolí mají děti možnost pozorovat, co se v přírodě děje na jaře, na podzim nebo v zimě. Mají možnost používat i jednoduché pomůcky zprostředkující pozorování: dalekohled, lupu apod. To je důležité zejména z pohledu podpory technického a přírodovědného vzdělávání.

Praktickým doplněním realizace EV v předškolních zařízeních jsou také **výjezdy do škol v přírodě** (většinou týdení), návštěvy středisek ekologické výchovy na území Prahy i mimo ni, ekologické soutěže atd. Část mateřských škol je zapojena do sítě škol, zaměřených na EV (např. do projektu „MRKVIČKA“ – Síť pedagogů mateřských škol se zájmem o ekologickou výchovu), resp. projektů EV blízkých (např. „Zdravá mateřská škola“). S mateřskými školami spolupracují také vysoké školy v rámci širokého spektra programů zaměřených na poznávání přírody. Začínají se nabízet i **příměstské tábory pro předškoláky** např. MŠ Rybička, která působí při Přírodovědecké fakultě UK. S podobnými programy v době prázdnin začínají domy dětí a mládeže nebo soukromá zařízení.

Základní školy: V roce 2007 byl uveden do školní praxe Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání (RVP ZV), ve kterém je EV věnována značná pozornost, a to prostřednictvím průřezových témat. Jedním z nich je také Environmentální výchova. V roce 2010 byl aktualizován a inovován. V současné době jsou již vytvořeny Standardy základního vzdělávání, jejichž součástí je také vymezení požadavků na vědomosti a dovednosti z oblasti ekologie a životního prostředí v jednotlivých vzdělávacích oblastech RVP ZV, finanční gramotnost, zdraví a zdravý životní styl. Průřezové téma Environmentální výchova po úpravách RVP ZV zůstává i nadále v kurikulárních dokumentech zachováno. Na základě provedené revize byly zpracovány Standardy základního vzdělávání pro jednotlivé obory. Obsahují též problematiku ekologické výchovy a výchovy k UR.

Školy si podle RVP vytvořily své vlastní školní vzdělávací programy (ŠVP), jejichž nedílnou součástí je také EV, a to jednak jako součást jednotlivých vzdělávacích oblastí a oborů (předmětů), jednak ve formě průřezového tématu Environmentální výchova, které je možno řešit jak v součinnosti jednotlivých předmětů, tak i prostřednictvím projektů zaměřených k vytypovaným oblastem problematiky EV a s důrazem na rozvíjení integrovaného přístupu. Není opomenuta ani spolupráce škol s mimoškolním prostředím, především se zdůrazňují přímé kontakty s okolním prostředím. Jedním z úkolů školních koordinátorů EV je rovněž zpracování školních programů ekologické výchovy (ŠPEV) jako strategických dokumentů pro EV/UR.

Na základě Metodického pokynu z roku 2008 vydaného MŠMT a dalších legislativních dokumentů jsou ředitelé škol a školských zařízení informováni o EV a doporučených postupech při realizaci ekologických aktivit ve školách, a mimo jiné je tímto dokumentem vymezena (doporučena) i role koordinátora EV. Také další legislativní dokument Národní strategie výchovy a vzdělávání pro UR klade důraz na profesionalizaci činnosti koordinátorů ve školách. Posouvá EV k udržitelnému rozvoji a rozšiřuje ji o další pilíře (sociální a ekonomický). Ve stádiu přípravy je další dokument, a to Standard specializačního studia koordinátorů EV, který vytvořila pracovní skupina ustanovená MŠMT. Standard vymezuje podíl prezenční a distanční formy výuky, blíže specifikuje obsah specializačního studia rozčleněný do modulů i způsob ukončení studia závěrečnou zkouškou. V roce 2018 byla zahájena příprava nového pojetí Standardu koordinátora EV.

Environmentální vzdělávání je stále více chápáno spíše ve smyslu udržitelného rozvoje: pilíře přírodovědného, sociálního a ekonomického. S tím úzce souvisí vzájemné propojování vzdělávacích oblastí „Člověk příroda“ a „Člověk a společnost“.

Řada pražských základních škol je již tradičně zapojena do dlouhodobých programů a projektů (mezinárodních či celostátních) zaměřených na EVVO (M.R.K.E.V. - SSEV Pavučina, programy GLOBE a EKOSKOLA - TEREZA, vzdělávací centrum, školní koordinátoři EV, zapojení do sítě organizované Klubem ekologické výchovy /KEV/ aj.). Školy využívají také ekologické výukové programy nabízené středisky (centry) ekologické výchovy (SEV hl. m. Prahy Toulcův dvůr, Ekocentrum Podhoubí, Ekocentrum Koniklec, SEV Lesů HMP, aj.). K finančnímu pokrytí nákladů na jednotlivé akce je využíváno kofinancování (část hradí účastník). Novým prvkem v oblasti ekologické výchovy v prostředí Prahy se stávají neoficiální centra vzdělávání pro udržitelný rozvoj ve školách, které mají dlouhodobé zkušenosti s EV a začínají působit i v oblasti celoživotního vzdělávání. Důležitou úlohu sehrávají také jako komunitní centra v některých městských částech Prahy.

Střední školy: V sekundárním vzdělávání působí jednak **gymnázia** (poskytují všeobecné vzdělávání) a **střední odborné školy** (poskytují profesní vzdělávání). Vedle těchto zařízení působí i **střední odborná učiliště** a **odborná učiliště**, většinou jsou tato zařízení pojmenována jako školy řemesel.

Na **gymnáziích** bývá vzdělávací obsah EV realizován především průřezově **v rámci jednotlivých předmětů**. Také zde v rámci volitelných a nepovinných předmětů je důraz kladen na EV. Rovněž tyto školy s podporou evropských projektů se stávají centry EV pro pražské školy. Např. Gymnázium Přírodní škola propaguje v rámci svého působení pobyt v přírodě, výzkumné aktivity v terénu a na základě badatelských aktivit zpracování závěrečných prací žáků spojené s jejich obhajobami. Ve středním odborném vzdělávání je zařazeno průřezové téma „Člověk a prostředí“ do RVP OV (Rámcový vzdělávací program odborného vzdělávání). Efektivita se odvíjí především od podpory ze strany vedení škol a pedagogů k této problematice.

Pedagogové všech typů a stupňů škol mají možnost účastnit se odborných seminářů a kurzů pořádaných pro školní koordinátory, specializačního studia pro školní koordinátory EV a dalších akcí pořádaných různými organizacemi a institucemi, např.: středisky ekologické výchovy (Vzdělávací centrum Tereza, Ekocentrum Podhoubí, SEV HMP Toulcův dvůr, ...), Klubem ekologické výchovy, Národním institutem dalšího vzdělávání, Domy dětí a mládeže a dalšími.

Pro účely dalšího vzdělávání pedagogů a předávání aktuálních informací, metodiky výchovy a vzdělávání aj. existují v Praze rozličné **sítě pedagogů a škol** v oblasti EV. Pro učitele MŠ to je síť Mrkvička, pro učitele ZŠ a SŠ pak síť M.R.K.E.V. a v rámci Klubu ekologické výchovy Krajská skupina koordinátorů EV pro Prahu.

Funkce školního koordinátora EV je zatím ustanovena pouze na některých základních a středních školách v Praze (část z nich již prošla kvalifikačním specializačním studiem EV).

Vysoké školy: Praha je důležitým centrem také pro oblast terciárního vzdělávání. Na jejím území v současné době působí 29 vysokých škol (8 veřejných vysokých škol, 1 státní vysoká škola a 20 soukromých vysokých škol) nejrůznějšího zaměření a profílace studentů ve všech typech studijního programu: bakalářského, magisterského a doktorského.

Problematika životního prostředí je zohledněna ve všech studijních programech a oborech, a to nejenom v oborech přírodovědných, lesnických a zemědělských, ale i technických a humanitních. V současnosti jsou to především společenskovední obory včetně teologických, které se zaměřují na problematiku životního prostředí. Vzdělávání odborníků k problematice životního prostředí a udržitelného rozvoje se účastní v různém rozsahu a s různým zaměřením většina vysokých škol. Jako příklad specializovaných vysokoškolských pracovišť na problematiku životního prostředí a udržitelného rozvoje je možné uvést Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy nebo Ústav životního prostředí na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Česká zemědělská univerzita v Praze se profiluje také jako instituce se zaměřením na komplexní vzdělávání v širokém spektru environmentálních disciplín s pracovišti, které jsou např. prioritně zaměřeny na ochranu přírody a aktivní péči o životní prostředí (Fakulta životního prostředí). Pozadu nezůstávají ani technické a další obory.

Podrobné informace o studijních programech a studijních plánech jednotlivých VŠ lze nalézt na webových stránkách vysokých škol.

Problematice ochrany životního prostředí, udržitelného rozvoje a EV se v rámci **přípravy pedagogických pracovníků**, ale i v jejich dalším vzdělávání, věnují v různém rozsahu fakulty připravující učitele, a to nejen Pedagogická fakulta UK, jejíž stěžejní profílací je vzdělávání učitelů všech stupňů a typů, ale také další fakulty, kde jsou učitelské obory jako např. Přírodovědecká, Filosofická, Matematicko-fyzikální nebo Fakulta tělesné výchovy a sportu má ve svých studijních plánech kurzy směřující ke zvyšování povědomí budoucích učitelů o problematice životního prostředí. Při Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze působí Centrum ekologického vzdělávání a výchovy. Součástí České zemědělské univerzity v Praze je specializované pedagogické a vědecko-výzkumné pracoviště, Institut vzdělávání a poradenství ČZU.

Na území hl. m. Prahy působí také řada výzkumných a odborných institucí resortu MŠMT s celostátní působností. Jako příklad lze uvést Národní institut dalšího vzdělávání, Institut dětí a mládeže MŠMT či resortní výzkumné ústavy jakými jsou Národní ústav vzdělávání v Praze. Na vysokých školách se řeší projekty zaměřené na environmentální problematiku a udržitelný rozvoj.

Koncem roku 2018 pod vedením NIDV byla zahájena **revize Standardu koordinátora EV** (Pozn.: dokončení bylo plánováno v roce 2019).

REALIZACE PROSTŘEDNICTVÍM DALŠÍCH ORGANIZACÍ

Aktivity nestátních neziskových organizací (NNO):

Velká část aktivit v oblasti EVVO určených pro veřejnost, děti a mládež, seniory, rodiny aj. je realizovaná středisky ekologické výchovy hl. m. Prahy a nestátními neziskovými organizacemi (NNO) zabývajícími se EVVO. V Praze působí přes sedm desítek celostátních nebo místních organizací, zabývající se EVVO buď hlavním předmětem své činnosti, nebo jako činnosti vedlejší. Významnou skupinou pro pražské EVVO jsou střediska ekologické výchovy a ekocentra. V hl. m. Praze je několik takových specializovaných organizací pro EVVO, kterými jsou členové celorepublikové sítě SSEV Pavučina (v roce 2018 to byly: Tereza, vzdělávací centrum; Ekocentrum Podhoubí a Ekoškola Rozárka; 01/71 ZO ČSOP Koniklec; EKODOMOV; Botič; Sdružení SRAZ, Asociace místních potravinových iniciativ a Nadace proměny Karla Komárka). Z dalších NNO organizací působících v Praze jsou to např. akreditovaná ekocentra ČSOP nebo profesní spolek škol a pedagogů Klub ekologické výchovy (KEV).

Vybrané aktivity v Praze v roce 2018

Středisko ekologické výchovy hl. m. Prahy Toulcův dvůr (SEV Toulcův dvůr)

Historické prostory a více než desetihektarový přírodní areál hostivařské usedlosti Toulcův dvůr, který je majetkem Hlavního města Prahy, spravuje a naplňuje rozmanitou činností sdružení neziskových organizací. Jejich cílem je pro-žitkem vychovávat všechny věkové skupiny obyvatel Prahy k šetrnému vztahu k životnímu prostředí.

Toulcův dvůr je součástí původní zástavby osady Hostivař a je evidován ve Státním seznamu kulturních památek. Od roku 1993 je statek vyčleněn pro neziskové ekologicko-výchovné účely. Jde o projekt, který slouží pro prak-tickou environmentální výchovu a zvyšování ekologického povědomí veřejnosti, zejména obyvatel hlavního města Prahy.

Zastrešující organizací, která spravuje areál a budovy Toulcova dvora, koordinuje a zajišťuje aktivity ekocentra je Toulcův dvůr, z.s. Spolek má 4 řádné členy, neziskové organizace, které realizují výchovné a vzdělávací aktivity.

Členskými organizacemi jsou:

- Botič, o. p. s.
- Envira, o. p. s.
- Mateřská škola Semínko, o.p.s
- Sdružení SRAZ – Společně za radostí a zdravím, z.s.

V roce 2018 probíhalo EVVO zejména v těchto oblastech:

Akce pro veřejnost: Celkem bylo uskutečněno 99 akcí pro širokou veřejnost. Byly to celodenní sobotní akce (Den Země, Světový Den Zvířat, Den Stromů, Evropská noc pro netopýry a mnohé další), i odpolední akce určené především pro rodiny, přednášky, promítání a další. Celkem tyto akce navštívilo více než 10,5 tisíce návštěvníků.

Ekologické výukové programy pro MŠ, ZŠ a SŠ: V tomto období bylo pro děti z Prahy a okolí realizováno celkem 904 programů (pro 17.505 dětí).

Pro pedagogické pracovníky i odbornou veřejnost bylo realizováno celkem 37 seminářů, kterých se zúčastnilo 1.137 osob. Během roku 2018 proběhly dva kurzy Specializačního studia pro pedagogické pracovníky, účastnilo se ho celkem 40 pedagogů.

Volnočasové aktivity pro děti: Celoročně zajišťuje SEV Toulcův dvůr řadu volnočasových kroužků pro děti, v tomto roce jich bylo 21 a docházelo na ně 234 dětí. Připraveno bylo také 37 letních a zimních táborů, včetně příměstských pro celkem 863 účastníků. Pro nejmenší zajišťuje SEV činnost Rodinného centra Mateřidouška, jehož akcí se zúčastnilo 1.903 účastníků.

Dobrovolnická činnost: V průběhu celého roku spolupracovalo SEV Toulcův dvůr s firemními a individuálními dobrovolníky z ČR i ze světa, na 76 připravených dobrovolnických dnech nám pomáhalo v roce 2018 celkem 616 dobrovolníků. Mimo to spolupracujeme s minimálně 8 dlouhodobými dobrovolníky, kteří k nám chodí pomáhat pravidelně.

Spolupráce s vysokými a středními školami: V rámci dlouhodobé spolupráce zajišťuje SEV Toulcův dvůr odborné a učební praxe pro studenty z celé řady SŠ a VŠ, v tomto období absolvovalo sedmi a vícedenní praxi 44 studentů. Dále zde probíhalo zapojení do výuky studentů - byly vedeny přednášky a praktická cvičení pro posluchače VŠ.

Mateřská škola Semínko a Lesní mateřská škola: Do vzdělávacího programu MŠ a lesní mateřské školy je zařazeno celkem 100 dětí.

Zaměstnávání osob se zdravotním znevýhodněním: V SEV Toulcův dvůr bylo v rámci sociálního podniku za-městnáno 39 osob se zdravotním postižením.

Ve Středisku ekologické výchovy hl. m. Prahy Toulcův dvůr probíhala po celý rok 2018 řada aktivit v přírodním areálu - výsadba nových stromů, údržba jednotlivých biotopů, každodenní zajištění provozu výukové farmy hospodářských zvířat, údržba 2 naučných stezek aj.

Toulcův dvůr a jeho areál navštíví ročně více než 80.000 individuálních návštěvníků, kteří sem chodí za poučením i odpočinkem.

SEV Toulcův dvůr provozuje rovněž Infocentrum. Návštěvníkům nabízí nejen informace o dění na Toulco-vě dvoře, ale také v jeho okolí. K dispozici je např. průvodcovská služba po areálu, internet zdarma, mapy okolí, ekoporadna či interaktivní vzdělávací aktivity, které vytvářejí vztah k místu a kulturnímu a přírodnímu dědictví (questová trasa a Deníky neznámého). Infocentrum vedlo v roce 2018 celkem 63 prohlídek pro 915 návštěvníků. Infocentrum zvyšuje atraktivitu a návštěvnost celého mikroregionu městských částí Prahy 10, 11 a 15.

01/71 ZO ČSOP Koniklec, p. s.

Základní organizace 01/71 Koniklec je pobočným spolkem Českého svazu ochránců přírody zapsaným ve spolkovém rejstříku vedeným Městským soudem v Praze pod spisovou značkou L 49118. Členy ČSOP spojuje aktivní zájem o ochranu přírody a krajiny. 01/71 ZO ČSOP Koniklec vznikla v roce 1990 z původního přírodovědeckého kroužku založeného v roce 1981. V současné době má široké spektrum činnosti. Zaměřuje se zejména na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu s cílovou skupinou děti, mládež, zastupitelé, podnikatelé, veřejnost a praktickou ochranu přírody. Jejím posláním je učit sebe i druhé chránit životní prostředí a spoluvytvářet hodnoty pro budoucnost. Jejím vizí je lepší životní prostředí a vyšší kvalita života. V roce 2018 měla organizace 17 členů a mnoho externích pracovníků a dobrovolníků .

Projekt „Počítáme s vodou“ 2017/2018

Projekt Počítáme s vodou, který je již třetím během stejnojmenného projektu, byl podpořen Státním fondem životního prostředí ČR. Navazuje na projekty: Počítáme s vodou II (2016), Počítáme s vodou (2013-2015) a řadu dalších předchozích aktivit organizace zaměřených na podporu zavádění opatření a postupu správného hospodaření s dešťovou vodou v urbanizovaném prostředí. Hlavní cílovou skupinou tohoto poradensko-vzdělávacího projektu jsou zástupci státní a veřejné správy ČR.

Projekt zahrnuje realizaci 10 seminářů v 10 různých krajích, v roce 2018 bylo uskutečněno 6 seminářů. V říjnu 2018 uspořádala organizace již 4. ročník mezinárodní konference Počítáme s vodou, v květnu 2018 proběhla již čtvrtá třídní exkurze do Hamburku a Kodaně za příklady aplikované modro-zelené infrastruktury. Během celého projektu je k dispozici bezplatná poradna, organizace zodpovídá dotazy týkající se hospodaření s dešťovou vodou, ať už na soukromém či veřejném majetku. Průběžně byla doplňována Mapa přírodě blízkých příkladů hospodaření s dešťovou vodou, která nově zahrnuje rovněž příklady mimo ČR. Na webových stránkách www.pocitamesvodou.cz lze pravidelně sledovat publikované tematické odborné články, řada z nich byla otištěna v celostátních periodikách.

Ekologické výukové programy (EVP)

Organizace zrealizovala od ledna do prosince 2018 pro žáky mateřských, základních a středních škol 234 ekologických výukových programů, pro celkem 3 529 dětí. Z celkového množství se 51 programů konalo v terénu a 192 programů na školní zahradě či v interiéru.

Na základě zpětných vazeb od pedagogů, žáků a lektorů byla provedena revize a aktualizace metodik, pracovních listů a pomůcek stávajících EVP. Ekocentrum vytvořilo čtyři aktuální nabídkové brožury v elektronické podobě a rozeslalo je do MŠ, ZŠ a SŠ na území hl. m. Prahy a blízkého okolí. Tři lektori se proškolili na vzdělávacích seminářích z nabídky SSEV Pavučina.

Více informací naleznete na:

<https://www.ekocentrumkoniklec.cz/ekologicke-vyukove-programy-praha/>

Město do kapsy - Mikroklima okolí školy a Veřejný prostor v okolí školy 2017/2018

Na jaře 2018 se uskutečnila stěžejní část projektu. Žáci v terénu pozorovali a experimentovali, pracovali s výzkumnými pomůckami a přístroji. V rámci projektu Mikroklima okolí školy zkoumali kvalitu ovzduší, přítomnost, funkce a kvalitu vody a zeleně. V rámci projektu Veřejný prostor v okolí školy hledali v okolí své školy místa se zajímavou historií, místa setkávání lidí a odpočinku, anebo naopak mapovali bariéry a problematická území. Na práci venku navazovala teoretická práce ve třídách, diskuse

a další aktivity. Na konci školního roku žáci navrhovali řešení vedoucí ke zlepšení kvality daných lokalit. Do projektu Mikroklima okolí školy bylo zapojeno 9 pražských škol (480 žáků). Do projektu Veřejný prostor v okolí školy byly zapojeny 4 pražské školy (95 žáků).

Více informací o projektu: <https://www.mestodokapsy.cz>.

Projekt byl v roce 2017/2018 finančně podpořen Hlavním městem Prahou, MČ Praha 4 a MČ Praha 12.

Město do kapsy - Mikroklima okolí školy a Veřejný prostor v okolí školy 2018/2019

Na podzim 2018 se rozběhl další ročník projektu ekologické výchovy „Město do kapsy“. Do projektu Mikroklima okolí školy je zapojeno 11 pražských škol. Do projektu Veřejný prostor v okolí školy jsou zapojeny 4 pražské školy. V tomto školním roce se realizuje tvorba nových webových stránek a externí evaluace společnosti Spora, z. s. projektu Mikroklima okolí školy. Projekt je v roce 2018/2019 finančně podpořen Hlavním městem Prahou a MČ Praha 4.

Interaktivní program pro děti – Adaptace na změnu klimatu

Projekt je součástí komplexního environmentálního vzdělávacího projektu pro MŠ, ZŠ a SŠ „Adaptace Prahy na změnu klimatu“, který vznikl přepracováním úspěšného projektu „Adaptace sídel na změnu klimatu“ přímo pro potřeby pražských škol. V rámci tohoto projektu byl vytvořen program pro MŠ „Žilo, bylo jedno město“, který má podobu 60 min. interaktivního divadélka, během kterého děti pomáhají proměnit město k lepšímu. Žáci I. stupně ZŠ si hraním deskové simulační hry Adapťáci vytváří vlastní město, dále vyrábějí ven mapovat adaptační opatření v okolí své školy a na závěr zpracovávají nápady na nová adaptační opatření do podoby plakátu. Projekt byl součástí Implementačního plánu ke Strategii adaptace hl. m. Prahy na klimatickou změnu na roky 2018 – 2019. Je financován Magistrátem hl. m. Prahy a ve školním roce 2018/2019 byl určen pro 105 tříd. Od září do prosince 2018 se uskutečnilo 16 programů pro 344 dětí.

Více informací o obou programech lze nalézt zde: <http://evp.adaptacepraha.cz>

Desková hra listonohův kalendář

V rámci programu ČSOP Ochrana biodiverzity vyvinula organizace informační a vzdělávací hru, zaměřenou na unikátní skupinu korýšů – velké lupenonožce, hra a doplňující materiály se zabývají listonohy, žábronožkami.

Hra vyšla v nákladu 100 ks a bude k dispozici jednak školním kolektivům formou odměn v rámci dlouhodobých projektů organizace, jednak bude prezentována veřejnosti na akcích pro veřejnost.

Město z ptáčích perspektivy

V roce 2018 byla pod záštitou MČ Praha 4 a Hlavního města Prahy realizována úvodní etapa projektu Město z ptáčích perspektivy, osvětového a informačního celku aktivit, zaměřeného na ptactvo v městském prostředí a jeho podporu. Jeho součástí jsou naučná stezka s pěti interaktivními panely, instalovaná v lese v Hodkovičkách, jejíž kompletní realizace je plánována na rok 2019. Stěžejní činností pro rok 2018 byla část určená dětem 1. a 2. stupně ZŠ na Praze 4. Žáci absolvovali dva pracovní a vzdělávací workshopy na výrobu krmítek. Oba stupně se také prostřednictvím prezentace a jednoduchých her seznámily s různými druhy městských ptáků a pravidly péče o ně. Workshopů se zúčastnili žáci základní školy Jílovská.

Exkurze do komunitních zahrad a rodinných farem v Praze a okolí pro žáky škol hlavního města Prahy

Do června 2018 pokračoval projekt Exkurzí do komunitních zahrad a rodinných farem v Praze a okolí pro žáky škol hl. m. Prahy. Terénní výukové programy se zábavným i poučným programem byly určeny žákům základních škol a nižších ročníků víceletých gymnázií a rodinám s dětmi. Byla možnost poznat 20 vybraných komunitních zahrad, farem, sadů, včelnic a skleníků v Praze a blízkém okolí. Zajištění exkurzí probíhalo ve spolupráci s organizacemi Pro-bio liga, Kokoza a Ekodomov a se zástupci jednotlivých provozů. V roce 2018 se uskutečnilo 80 školních exkurzí (4 z nich zorganizovalo Ekocentrum Koniklec) pro 317 žáků. Zorganizována byla také jedna akce pro veřejnost na Usedlost Medník.

Terénní ekologický program „můj strom a jeho příběh“

V rámci subdodávky pro Agenturu Koniklec, o. p. s. byl vytvořen terénní výukový program „Můj strom a jeho příběh“. Hlavním cílem projektu bylo zlepšení vztahu dětí a mládeže k místu, kde žijí, k přírodě v nejbližším okolí, a posílení znalostí o přírodě a dovedností pro jejich zkoumání.

Projekt je zaměřen na téma památných a významných stromů. Specifickým záměrem projektu je propojení tématu přírody a stromu jako symbolu místa, kde děti a jejich rodiče žijí. Vztah k přírodě se v tomto symbolu spojuje s tradicí, domovem a úctou ke společným hodnotám.

Vytvořený program je určený dětem ve věkovém rozmezí 2. – 5. třídy ZŠ. Program je koncipován jako terénní, tedy určený pro realizaci mimo třídu, a odehrává obvykle v okolí vybraného významného nebo památného stromu – nejčastěji sady, parky, lesoparky. Jeho délka je přibližně 3 hodiny (180 minut) s tím, že pro mladší žáky je v metodice programu doporučeno úměrné zkrácení.

Krajská konference EVVO

31. října 2018 realizovala organizace pro Hlavní město Prahu krajskou konferenci EVVO v prostorách Národní technické knihovny. Cílem konference bylo podpořit spolupráci a inspirovat řešeními, která v praxi povedou ke zlepšování životního prostředí, zvyšování kvality života a celkové prosperity v Praze.

Třemi klíčovými pilíři konference byly: dopolední blok přednášek s panelovou diskusí, dva odpolední bloky s 9 workshopy a prezentace organizací, poskytujících firmám, zástupcům veřejné správy a neziskovým organizacím služby v oblasti EVVO, formou instalovaných stánků a osobní prezentace během přestávek.

Konference se zúčastnilo 149 účastníků. Více informací, prezentace přednášejících, sborník, fotografie a video z konference je možné shlédnout na webových stránkách konference:

<https://www.ekocentrumkoniklec.cz/konference-evvo/rocnik-2018/>.

Akce pro veřejnost

V únoru 2018 byl umístěn vlastní informační stánek v Atriu Flora na akci „Prázdniny na Trojce“, kterou pořádá MČ Praha 3. Informace o akcích pro veřejnost v Domě zaniklých řemesel v Dolní Vidimi a o plánovaném letním příměstském táboru. Účast na 2. ročníku Krajské konference EVVO v říjnu 2018; stánek s prezentací činnosti, prodej vzdělávací hry Adapťáci a Adaptopolis, informační letáky z edice Ekoporaden Praha a letáky s nabídkou vzdělávacích programů a projektů. Půldenní exkurze pro rodiny – Ekologické hospodářství zblízka, na Usedlost Medník. Akce se stánkem o opylovačích na sousedské moštovací slavnosti na Násirově náměstí v Praze 12. Akci pořádala organizace Na ovoce a konala se 13. 10. 2018.

Pozemkový spolek Koniklec

Pokračování činností v pozemkospolkových aktivitách na mokřadní louce Na Beránku. Největším úspěchem roku 2018 byla dohoda

o spásání nejcennější část mokřadu koňmi. Dojde tak k potlačení konkurenceschopnějších plevelných druhů a k podpoře méně konkurenčně schopných vzácnějších druhů a louka rozkvetě kosatci sibiřskými a jinými zástupci květeny. Na pozemku je organizací obhospodařováno již 4,4 ha z celkových 5,1 ha.

Ochrana jírovce maďalu proti klíněnce jírovcové

„Ochrana jírovce maďalu proti klíněnce jírovcové“ je již tradičním projektem organizace. V číslech rok 2018 pro tento projekt znamenal 332 pytlů naplněných listím napadeným klíněnkou jírovcovou, a to během 32 úklidů v 18 vnitroblocích na Praze 3. Vydání 5 informačních článků věnujících se projektu a problematice klíněnkou. Občanům pro samostatný sběr listí vydali 10 papírových pytlů. Projekt byl finančně podpořen Hlavním městem Praha a MČ Praha 3.

Prvky zvyšující biodiverzitu pro administrativní centrum AFI Karlín

V roce 2018 pokračovali aktivity vedoucí k ochraně biodiverzity. Pro AFI Karlín Business Centre byly instalovány prvky zvyšující biodiverzitu. Jednalo se o hmyzí hotel, 4 ptačí budky, krmítka a pítka pro ptáky a jeden netopýrovník.

Ekocentrum Koniklec, o. p. s.

Ekocentrum Koniklec bylo založeno v roce 2012 jako občanské sdružení. V únoru 2014 byla změněna právní forma na obecně prospěšnou společnost. Ve své činnosti navazuje na dlouholeté zkušenosti 01/71 ZO ČSOP Koniklec. Zaměřuje se především na ekoporadenství a environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu. Jejím posláním je učit sebe i druhé chránit životní prostředí a spoluvytvářet hodnoty pro budoucnost. Jejím vizí je lepší životní prostředí a vyšší kvalita života.

Společnost měla v roce 2018 16 členů.

Místní adaptační fóra – iniciace adaptačních aktivit (MAFIAA)

Projekt je součástí komplexního environmentálního vzdělávacího projektu pro MŠ, ZŠ a SŠ „Adaptace Prahy na změnu klimatu“, který vznikl přepracováním úspěšného projektu „Adaptace sídel na změnu klimatu“ přímo pro potřeby pražských škol. V rámci tohoto projektu vznikl program pro žáky II. stupně ZŠ „Stavitel města II“ a program pro žáky středních škol „Adaptáči“. V rámci 20 výukových hodin projektu „Stavitel města II“ žáci absolvovali hru Adaptáči Praha, stěžejní aktivitu Povodně, sucha, deště a jednu až tři další aktivity (Zvyšování teploty, tepelný ostrov a vlny horka/Energetická náročnost Prahy a adaptace budov/Udržitelná mobilita) podle konkrétního ohrožení jejich školy.

V jednotlivých badatelských aktivitách pak žáci poznávali, jak je okolí jejich školy schopné odolávat negativním klimatickým jevům a navrhli vhodná adaptační opatření, která prezentovali před komisí. Projekt je zpracován v souladu se Strategií adaptace hl. m. Prahy na klimatickou změnu z listopadu 2016. Více informací o obou programech lze nalézt na <http://evp.adaptacepraha.cz>.

Místní adaptační fóra – iniciace adaptačních aktivit (MAFIAA Praha 6)

Projekt navazuje na projekt „Místní adaptační fóra – iniciace adaptačních aktivit (MAFIAA)“, který byl cílen na žáky z II. stupně ZŠ a středoškoláky a vhodně doplňuje aktuálně realizovanou zakázku MHMP „Program Adaptace na změnu klimatu – ve školním roce 2018/2019“.

Projekt je prioritně zaměřen na základní a střední školy v MČ Praha 6. Projekt pracuje s pocitovou mapou městské části, ve které občané označili řadu lokalit zranitelných vůči projevům změny klimatu. Žáci ve II. pololetí školního roku 2018/2019 tyto lokality zkoumali a navrhovali vhodná adaptační opatření pro zvýšení odolnosti vůči projevům změny klimatu.

Karetní hra „Adaptopolis“ a informační a poradenské akce o adaptaci sídel na změnu klimatu pro mládež a dospělou veřejnost

Obsahem projektu byla příprava a výroba karetní hry „Adaptopolis“. Bylo vyrobeno 300 ks hry, které byly nabídnuty do herních klubů, oddílů, DDM a některých škol. Rozdáno bylo 156 ks. Dále byla hra prodávána na 11 akcích pro veřejnost za symbolickou cenu 50 Kč, aby se dostala do rodin s dětmi a mládeží. Prodáno bylo 32 ks hry. Hra má také svoji stránku na serveru o karetních a deskových hrách www.zatrolenehry.cz.

Více informací na <https://www.ekocentrumkoniklec.cz/karetni-hra-adaptopolis>.

Vodní škola

V roce 2018 se uskutečnilo další pokračování projektu „Vodní škola“, jehož hlavním cílem je rozvoj environmentální gramotnosti v oblasti úspor pitné vody a hospodaření s dešťovou vodou u žáků II. stupně ZŠ a ekologizace provozu škol v těžce oblasti.

V roce 2018 se realizovala 2. část projektu na školách ZŠ Jílovská, ZŠ Školní (Praha 4) a ZŠ Veronské náměstí (Praha 10). Terénní exkurze absolvované v roce 2017 doplnily vnitřní výukové programy s vodní tematikou. Žáci pak vytvořili skupiny odborníků, provedli audit spotřeby vody na školách a navrhli opatření, které vodu ušetří nebo vyřeší lepší hospodaření s dešťovou vodou. Na ZŠ Jílovská bylo vybudováno jezírko, na ZŠ Školní vyhrála anketu instalace pitných fontán na školní chodby, na ZŠ Veronské nám. zvítězila instalace 62 úsporných šetřičů vody.

Od září roku 2018 pokračuje projekt „Vodní škola 2018/2019“ na ZŠ TGM v Praze 12, ZŠ Na Beránku (Praha 12) a FZŠ Mezi Školami (Praha 5).

Eko-kroužek v německé škole

V srpnu 2018 byla zahájena spolupráce s Německou školou v Praze 5. Od září 2018 byl otevřen v rámci odpoledních zájmových kroužků školy Eko-kroužek s názvem „Co se choulí pod Vidoulí / Close to nature. Nature in allostus“. Kroužek se konal v 1. pololetí školního roku 2018/2019 jednou týdně v rozsahu 1,5 hodiny pod vedením zkušené lektorky environmentální výchovy v anglickém jazyce a byl určen pro žáky 2.– 4. ročníků školy. Přihlásilo se do něj 10 chlapců ze třetích tříd. V rámci kroužku se žáci stali malými vědeckými, kteří zkoumali přírodu v okolí školy, konkrétně v přírodní památce Vidoule.

Terénní ekologický program „Dovolená u radotínského moře“

V rámci subdotávky pro Agenturu Koniklec, o. p. s., byl vytvořen terénní výukový program „Dovolená u Radotínského moře“. Záměrem programu je poznání geologie a paleontologie Radotína v kontextu geologického času a praktické seznámení s prací paleontologa a zlepšení jejich vztahu k místu, kde žijí. Absolventi programu se dozvěděli o těžbě místních hornin a jejich využití, seznámí se se základy stratigrafie a vyzkoušejí si sběr a určování zkamenělin.

Program je určen žákům 6. – 9. ročníků ZŠ, odpovídajícím ročníkům víceletých gymnázií a 1. – 2. ročníku gymnázií a SŠ.

Informačně vzdělávací Akce ke Dni Země

Již tradičně byla organizací pro hlavní město Praha realizována kampaň pro pražskou veřejnost ke Dni Země. Ta měla podobu tří větších akcí, které se v dubnu a květnu konaly na třech atraktivních přírodních lokalitách: v oboře Hvězda (24. dubna), na Letné (26. dubna) a v Kinského zahradě (3. května). Hlavním tématem byla recyklace. Pro děti byly připraveny hry, soutěže a úkoly. Široká veřejnost mohla využít služeb zkušeného poradce a získat zajímavé informace z rozličných ekologických odvětví. Kampaň přímo oslovila přes tisíc občanů, herních aktivit se zúčastnilo 30 školních kolektivů (žáci ZŠ a MŠ).

Leták „Adaptace Prahy na změnu klimatu“

V rámci zakázky pro hl. m. Prahu vznikl leták „Adaptace Prahy na změnu klimatu“, který byl vytištěn v počtu 200 ks, a také jeho anglický ekvivalent „Climate Adaptation – City of Prague“, který byl vytištěn v počtu 100 ks. Oba letáky jsou k dispozici rovněž v elektronické podobě: <http://evp.adaptacepraha.cz/poradna>.

Projekt spolupráce pražských ekoporaden – EKOPORADNYPRAHA.CZ

Pokračování v realizaci rozsáhlého dlouhodobého projektu „Ekoporadnypraha.cz“, který se dělí na sekci pořádání osvětových a poradenských akcí pro veřejnost a sekci vydávající letáky, publikace a články. Organizace koordinuje činnost tohoto sdružení již od roku 2012.

Do projektu byly v roce 2018 zapojeny následující organizace:

Agentura Koniklec, o. p. s, BEZK, z.s. – Ekolist, Botič, o.p.s., EKODOMOV, z.s., Mladí ochránci přírody, z. s., PRO-BIO LIGA pobočný spolek, Toulcův Dvůr, z. s., 01/14 ZO ČSOP, "NATURA QUO VADIS?". V roce 2018 byly uspořádány 4 poradenské a 14 osvětových akcí, vydáno 5 nových letáků a 4 reedice již dříve vydaných publikací z projektu ekoporaden a v elektronických a tištěných médiích vyšlo 47 ekoporadenských článků. Zájemcům byla také po celý rok k dispozici ekoporadna fungující při webu www.ekoporadnypraha.cz. Nově byla zřízena facebooková stránka, na které jsou pravidelně sdíleny aktivity ekocentra, ale i další tematické a zajímavé články a pozvánky na události.

Zajištění Poradní skupiny EVVO

Obsahem zakázky pro MHMP bylo zajištění technického fungování Poradní skupiny environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Praze v období let 2018 až 2019. Organizace vykonávala funkci tajemníka PS EVVO, který zajišťuje požadavky Poradní skupiny v průběhu jednání. Počet členů Poradní skupiny EVVO je 12. V roce 2018 se uskutečnila 4 jednání.

Mapování zeleně v pražských ulicích

V roce 2018 bylo pro Technickou správu komunikací zmapováno celkem 3 000 stromů a keřů. Mapování pouliční zeleně včetně zanesení dat do specializovaného počítačového programu napomáhá TSK k přehledu o zeleni v jejím vlastnictví. Tato data jsou následně využívána při péči o zeleň. V roce 2018 jsme mapovali stromy a keře v městských částech Královice, Hájek a Nedvězí.

Prvky zvyšující biodiverzitu pro firmy Skanska a Veolia

Po ekologickém auditu areálu Teplárny Veleslavin patřící firmě Veolia bylo na jejich žádost v areálu nainstalováno 6 ptačích a jedna savčí budka, které pomohou zvýšit biodiverzitu lokality. Jednalo se o čtyři sýkorníky, dva špačníky a jeden netopýrovník.

Ekocentrum Podhoubí

Spolek Ekocentrum Podhoubí byl založen roku 2005. Organizace se zaměřuje na environmentální výchovu a vzdělávání. Mateřským, základním a středním školám z Prahy nabízí ekologické výukové programy, provozuje dvě pobočky vlastní školky (Ekoškola Rozárka), pořádá semináře pro rodiče malých dětí i učitele. Ekocentrum se věnuje také rozvíjení komunitního života v lokalitách, kde působí. Pořádá akce pro veřejnost, pečuje o třešňový sad, který zkultivovali, zpřístupnili pro lidi z okolí a nadále ho udržují.

Aktivity Ekocentra Podhoubí v roce 2018:

Ekologické výukové programy pro MŠ, ZŠ, SŠ a školní družiny v Praze a okolí - 277 programů pro 5 309 dětí; od začátku fungování organizace prošlo výukovými programy již více než 41 100 dětí.

Semináře a akce pro veřejnost - akce pro veřejnost pořádá Ekocentrum Podhoubí pro rodiče dětí ze školky a pro rodiny s dětmi ze širšího okolí. Semináře jsou určené opět rodičům dětí nebo pedagogům. Tématy seminářů jsou vzdělávání nebo ekologická výchova. V roce 2018 se zmíněných akcí a seminářů zúčastnilo 1860 dospělých i dětí.

Provoz dvou ekologických školek – Ekoškola Rozárka v Troji a Ekoškola Rozárka na Smíchově. Program školek je založený na častém pobytu venku, programu Začít spolu, respektu k sobě navzájem i přírodě, prostoru pro svobodnou hru. V roce 2018 bylo v těchto mateřských školkách zapsáno 83 dětí.

Projekt Ekoškola pro MŠ - Ekocentrum Podhoubí je koordinátorem programu Ekoškola pro MŠ pro Prahu a Středočeský kraj. V roce 2018 se zapojilo 33 MŠ, kterým Ekocentrum Podhoubí poskytlo metodickou podporu (semináře, konzultace, audity, příklady dobré praxe). Do poboček ekoškoly Rozárka, které jsou obě držitelé titulu, se přicházejí inspirovat zapojené školky. Proběhlo 25 konzultací a seminářů, 6 auditorijských návštěv, na jejichž základě 4 MŠ obhájily titul Ekoškola a 2 MŠ ho poprvé získaly.

Údržba sadu v Braníku - O sad na území Prahy 4 pečuje Ekocentrum Podhoubí již 7. rokem - nejprve byly vykáceny nálety a staré stromy, vysbírány odpady a postupně vysázeno 70 nových stromků. V roce 2018 proběhly další 2 údržbové brigády. Na obnově sadu se podílejí dobrovolníci, lidé z okolí i rodiče dětí ze školky. Také v roce 2018 se pokračovalo v údržbě sadu pomocí pastvy ovcí, které je k přírodě šetrnější a díky ní se zachovává pestrá paleta rostlin. V třešňovce se také konají ekologické vzdělávací programy a sousedská slavnost Třešňobraní.

TEREZA, vzdělávací centrum, z.ú.

TEREZA je nevládní nezisková organizace, která již přes 35 let prosazuje environmentální vzdělávání dětí a mladých lidí. Zaměřuje se na pomoc učitelům s realizací environmentální výchovy v mateřských, základních a středních školách v celé České republice.

V dlouhodobých programech environmentální výchovy TEREZA učitelům poskytuje vzdělávací semináře, osobní konzultace a detailně připravené a v praxi ověřené metodiky a pracovní listy přímo do jejich výuky.

Jedná se o tyto mezinárodní programy, které TEREZA přinesla do ČR:

Les ve škole (www.lesveskole.cz)

Žáci poznávají přírodní prostředí, les – náš největší přírodní ekosystém, ve svém okolí. Aktivitami přímo v lese poznávají přírodní zákonitosti a rozvíjejí svůj vztah k přírodě. Program je určen pro základní školy a poskytuje podrobné plány aktivit a výukové materiály pro jednotlivé ročníky.

GLOBE (www.globe-czech.cz)

Žáci v roli mladých vědců provádějí odborná měření a pozorování různých ukazatelů a jevů v přírodě. Učí se rozumět přírodním procesům, samostatně bádát, odhalovat místní problémy životního prostředí a hledat jejich řešení. Program probíhá ve spolupráci s NASA a je určen pro základní a střední školy.

Ekoškola (www.ekoskola.cz, www.eko-skolky.cz)

Žáci procházejí svojí školou od sklepa až po půdu a společně s učiteli, provozními zaměstnanci a rodiči plánují a realizují změny, které snižují dopad školy na životní prostředí a dělají z ní příjemnější, demokratičtější a přírodě bližší místo k životu. Program se nabízí ve verzích pro mateřské, základní a střední školy.

Kromě mezinárodních programů pro školy TEREZA realizuje projekty:

Učíme se venku (www.ucimesevenku.cz)

Rozcestník plný připravených hodin, aktivit, pracovních listů a dalších nápadů a tipů pro učitele, jak přenést výuku různých předmětů ven, na zahradu, do přírody i ve městě.

Jděte ven (www.jdeteven.cz)

Kampaň na podporu rodičů, aby znovu objevili kouzlo her v přírodě a se svými dětmi trávili více času venku.

Mladí reportéři pro životní prostředí (<http://terezanet.cz/detail/cz/novy-program-mladi-reporteri>)

Žáci rozpoznávají, mapují a analyzují environmentální problémy ve svém okolí, hledají vhodná řešení a informují o nich reportážním článkem, videem či fotografií.

TEREZA je vzdělávací institucí akreditovanou MŠMT. Je certifikovaným poskytovatelem environmentální výchovy. Je členem FEE (Foundation for Environmental Education – www.fee.global), Pavučiny (Síť středisek ekologické výchovy – www.pavucina-sev.cz) a SKAV (Stálá konference asociací ve vzdělávání – www.skav.cz).

TEREZA a její činnost v roce 2018 v číslech:

100 000 dětí, 5 000 učitelů a 896 škol v programech TEREZY v celé ČR

40 škol v programu Les ve škole, 17 škol v programu GLOBE, 36 základních a středních škol a 17 mateřských škol v programu Ekoškola zapojeno v Praze

9 pražských škol získalo mezinárodní titul Ekoškola

1 škola v programu Mladí reportéři pro životní prostředí

89 vzdělávacích seminářů pro 1797 učitelů

11 vydaných publikací a výukových materiálů

1130 přítomných při našich vystoupeních na 10 konferencích

EKODOMOV, z.s.

Ekodomov je nezisková organizace s dlouholetou tradicí (od roku 2004) sídlící v malebném Šáreckém údolí. Dlouhodobě a komplexně se zabývá tématem redukce komunálního odpadu se zaměřením na vytrídění a recyklaci bioodpadu. Řeší různé způsoby kompostování a věnují se jejich popularizaci. Díky propracovanému a ucelenému konceptu se spolu s Ekodomovem učí kompostovat nejen jednotlivci, ale i školy, firmy a celé komunity. Servis ekocentra nekončí jen u odborných rad a zkušeností, ale má rovněž praktický přesah: Svým zákazníkům organizace nabízí prostřednictvím internetového obchodu kompostéry z vlastní dílny i ověřené produkty jiných výrobců, které kompostování usnadňují.

V rámci ekocentra řeší členové a zaměstnanci Ekocentra Ekodomov další aktivity v oblasti ekologické výchovy. Od roku 2009 provozuje Ekodomov **Šárynku** – první lesní školku v Čechách, která se na podzim 2018 rozrostla o další třídu. Na principech přírodní a zážitkové pedagogiky je založený i přírodovědný kroužek **Malý průzkumník přírody**, který ekocentrum provozuje na desítkách škol v Praze a blízkém okolí. Kromě toho nabízí základním a mateřským školám certifikované **vzdělávací programy** s ekologickou tematikou a pro školy a veřejnost pořádají **exkurze** do provozů na zpracování odpadů, do sběrných dvorů, do komunitních zahrad a na rodinné farmy.

V souvislosti s kompostováním se Ekodomov dlouhodobě věnuje i **tématu půdy a její kvality**. Ve veřejném prostoru komunikují problém nedostatku organické hmoty v půdě, který má vážné dopady v souvislosti s probíhající klimatickou změnou. Tyto aktivity vyústily koncem roku 2018 v kampaň Zastavme sucho kompostováním a v sestavení Společného prohlášení odborníků ke stavu vody a půdy v ČR (více na www.vodaprokazdeho.cz)

Dětský klub Šárynka (DKŠ) - Ve školním roce 2018/19 došlo v Dětském klubu Šárynka k zásadní změně – v souvislosti s připravovaným vstupem do rejstříku MŠMT vznikla v nové jurtě Pod smrkem další třída, kterou navštěvovalo dvacet dětí ve dvoudenním a čtyřdenním režimu. Se založením nové třídy souvisí také budování nového zázemí (stavba jurty, sociálního zařízení a úpravy zahrady), vznik nového týmu pedagogů a komunity rodičů. Nová třída navázala na tradici původní Šárynky a vytvořila si vlastní RVP inspirovaný přírodní a waldorfskou pedagogikou.

Malý průzkumník přírody (<http://www.malypruzkumnikprirody.cz>)

Smyslem přírodovědného kroužku MPP je především pobývat venku a prostřednictvím poznávání a prozkoumávání okolní přírody si prohloubit znalosti ve všech oblastech přírodních věd. Kroužek MPP spolupracoval v roce 2018 s více než dvaceti školami v Praze a okolí. Díky tomu vytáhly tři desítky lektorů každý týden ven do přírody v okolí školy více než dvě stovky dětí. Náplň kroužku je velmi různorodá. Kromě běžných tematických lekcí se průzkumníci věnují i osvětové činnosti, zapojují se do projektu „Ukličme Česko“ aj. V roce 2018 byly otevřeny první dvě skupiny kroužku pro děti, které již absolvovaly dva ročníky, tedy jakýsi Malý průzkumník přírody pro pokročilé. Pro tento program bylo vytvořeno 30 nových lekcí, které vycházejí z témat probíraných v předchozích ročnících a zaměřují se na prohloubení znalostí a propojení jednotlivých témat.

Ekologické výukové programy (EVP) - V rámci projektu Učíme se v přírodě. Víme jak, víme proč! Bylo zrealizováno celkem 70 environmentálních výukových programů a zúčastnilo se jich 1 660 dětí. Na základě průzkumu mezi učiteli byl vytvořen samostatný nabídkový web, uzpůsobený i pro mobilní zařízení. V průběhu roku 2018 došlo ke snížení počtu nabízených typů programů ve prospěch specializace na klíčová témata, kterými se Ekodomov zabývá – třídění biomateriálu a péče o půdu. Více informací na: www.ekovychova.ekodomov.cz.

Exkurze pro školy - Součástí realizace projektu bylo zajištění 330 exkurzí během školního roku 2017–2018. V období od ledna do června 2018 bylo zrealizováno 231 exkurzí, celkový počet exkurzí ve školním roce byl 331. Za celý školní rok se exkurzí celkem zúčastnilo 6 362 žáků nebo studentů z 95 škol. V měsících květen a červen byl o exkurze největší zájem, v měsíci květnu bylo zrealizováno celkem 72 exkurzí, což je více než čtvrtina všech exkurzí a v měsíci červnu 67 exkurzí. Během těchto dvou měsíců se účastnilo exkurzí celkem 38 škol. V období od října 2018 do dubna 2019 bylo zrealizováno 111 exkurzí a zúčastnilo se jich 2 212 žáků, studentů z 36 škol.

Kompostuj.cz - Projekt posiluje kompetence a osvětové možnosti pracovníků obcí, aby dokázali dlouhodobě snížit náklady na odpadové hospodářství v obcích. Začátkem roku 2018 spustil Ekodomov ve spolupráci s MČ Praha 8 pilotní projekt komunitního kompostování nazvaný **Spolu8bio**. Na základě první výzvy zareagovalo více než 90 občanů a na první setkání zájemců o účast v projektu jich dorazilo více než 50. Na úvodním setkání došlo k výběru vhodných míst pro umístění komunitních kompostérů SIVA (na základě lokalit předem vytipovaných městskou částí). Pět komunit si také ze svého středu zvolilo správce kompostérů, kteří fungují jako „styční důstojníci“ mezi občany a zástupci obce. Výsledkem spolupráce jednotlivých komunit s Ekodomovem a městskou částí je pět fungujících komunitních kompostérů, které byly během roku nainstalovány v oblasti Karlína, Libně, Bohnic a Troje, Kobylis a Čimic. Zhruba sto domácností žijících v širším centru Prahy tak získalo možnost třídít a kompostovat bioodpad.

Dalším projektem, který v roce 2018 odstartovala kompostovací sekce Ekodomova, je **Bioodpad není odpad**. Jeho cílem je zavedení třídění bioodpadu, jeho kompostování a následné využívání hnojiva k pěstování na pěti pražských základních a mateřských školách. Na podzim 2018 začala být realizována první fáze projektu, kterou představuje zavedení třídění bioodpadu ve třídách. Také došlo k proškolení personálu (a následně dětí) v základech správného třídění a kompostování.

K tradičním projektům Ekodomova patřila i v roce 2018 národní soutěž o nejlepší kompost **Miss Kompost**, jejíž výsledky byly vyhlášeny na prosincovém KompostFestu v pražském studiu Alta. Za třináct let existence prošlo soutěží celkem 509 kompostů a kompostérů, v roce 2018 se jich do klání zapojilo 53. V roce 2018 předcházela soutěži kampaň pod heslem „A jak kompostuješ ty?“, která měla ukázat, že existuje řada způsobů, jak se dá kompostovat i ve městě.

Klub ekologické výchovy z.s.

Klub ekologické výchovy z.s. (KEV) je celostátní environmentální profesní asociace škol a pedagogů s více než dvacetiletou působností. Převážná část aktivit je zaměřena na vzdělávání pedagogů směřující k odbornému, metodickému i profesionálně manažerskému zvyšování připravenosti pedagogů pro realizaci environmentální výchovy (EV) a výchovy k udržitelnému rozvoji (VUR). Pozornost je věnována také řízení proenvironmentálních aktivit ve školách. Jako příklad lze uvést zvyšování kvalifikovanosti koordinátorů EV prostřednictvím specializačního studia koordinátorů EV/VUR či podpora jejich dalšího vzdělávání prostřednictvím setkávání koordinátorů EV v krajích ČR. KEV se také zaměřuje na organizování akcí pro děti a mládež jako jsou středoškolské a žákovské ekologické konference, nebo literární a výtvarné soutěže.

Dalším zaměřením činnosti KEV je rozvoj komplexního pojetí environmentálního vzdělávání a výchovy v kontextu podpory udržitelného rozvoje. V roce 2018 bylo zapojeno 19 škol jako kolektivních členů KEV na území hl. m. Prahy.

KEV je členem České komise pro UNESCO a podílí se na realizaci mezinárodně vyhlášených témat v České republice. Spolupracuje rovněž na tvorbě dokumentů v kontextu EV a VUR s Národním ústavem pro vzdělávání a Národním institutem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (NIDV).

Klíčové aktivity KEV

Odborné a metodické zvyšování připravenosti pedagogů pro EV/VUR - realizace specializačního studia v kombinované formě s podporou e-learningu pro školní koordinátory EVVO akreditované MŠMT. (Kurz v roce 2018 absolvovali 2 pedagogové z Prahy.)

Další vzdělávání koordinátorů EVVO – je realizováno prostřednictvím setkávání koordinátorů EVVO Prahy s důrazem na zvyšování manažerských dovedností. V roce 2018 se uskutečnilo VI. setkání koordinátorů EV hl. m. Prahy. Setkání se zúčastnilo celkem 80

školních koordinátorů EV z pražských škol. Hlavním tématem byl ekologický provoz škol a nabídka akcí ke 100. výročí vzniku Československa.

Tvorba a poskytování metodických a informačních materiálů. KEV vydává nebo spolupracuje na tvorbě metodických materiálů pro koordinátory EV ve školách. V roce 2018 to byla publikace Ekologizace provozu škol.

Vzdělávací kurzy pro pedagogické pracovníky z pražských škol (semináře, přednášky, exkurze, workshopy). Akreditováno MŠMT 9 seminářů, kterých se zúčastnilo v roce 2018 devět učitelů z Prahy, dalších 86 z ostatních krajů ČR.

Organizace celostátních akcí pro školní děti a mládež – 21. ročník výtvarné a 16. ročník literární soutěže ve spolupráci s Českou komisí UNESCO a Zeleným křížem na téma „Lípa – národní strom“. Zúčastnilo se 5 pražských škol a dalších 42 škol c celé ČR.

Ekologické žákovské konference - XV. ročník Středoškolské ekologické konference, XIII. ročník Žákovské ekologické konference. Konferenci se zúčastnilo 52 žáků a pedagogů ze ZŠ a SŠ, z toho 4 z pražských škol. Záměrem těchto konferencí je podpořit badatelské aktivity žáků a posílit jejich prezentační dovednosti.

Škola udržitelného rozvoje - v roce 2018, na základě komplexního hodnocení dlouhodobějších proenvironmentálních aktivit, získaly tři pražské školy titul Škola udržitelného rozvoje na období 2019 – 2022.

Školami a jinými subjekty z Prahy jsou využívány rovněž služby některých středisek a organizací zaměřených na EVVO sídlících mimo Prahu (např. SEV Chaloupky, SEVER - Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory, Dřípatka aj.). Významné aktivity se zaměřením na osvětu veřejnosti vyvíjí v Praze i mnohé další neziskové organizace, např. Zelený kruh, Český svaz ochránců přírody (ČSOP) - Ústředí ČSOP i mnoho jejích základních organizací, Agentura Koniklec, Na ovoce, Sdružení ARNIKA a mnoho jiných spolků. EVVO tvoří také podstatnou součást náplně a zaměření specializovaných organizací, např. České společnosti ornitologické (ČSO) nebo České společnosti pro ochranu netopýrů (ČESON).

K mimoškolnímu environmentálnímu vzdělávání dětí, mládeže i dospělé veřejnosti významně přispívají i správy chráněných krajinných oblastí v okolí Prahy (SCHKO Český kras, SCHKO Kokořínsko, SCHKO Křivoklátsko).

Více informací o aktivitách NNO v Praze lze nalézt na webových stránkách jednotlivých organizací.

FINANCOVÁNÍ EVVO V PRAZE

Financování z rozpočtu hl. m. Prahy zahrnuje jednak prostředky určené na realizaci Akčního plánu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Praze pro daný rok, dále část prostředků poskytnutých v rámci grantů na podporu projektů ke zlepšení stavu životního prostředí hl. m. Prahy (agendu zabezpečoval v roce 2018 OCP MHMP), Celoměstských programů podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy a Celoměstských programů podpory využití volného času dětí a mládeže na území hl. m. Prahy.

Část projektů v oblasti EVVO realizovaných na území hl. m. Prahy byla financována či spolufinancována také z dalších zdrojů (grantové programy jednotlivých MČ, výběrové řízení MŽP na podporu projektů předložených občanskými sdruženími a obecně prospěšnými společnostmi, grantové programy nadací, finanční dary firem a jednotlivců aj.).

Tab.: Financování EVVO v hl. m. Praze z rozpočtu hl. m. Prahy v letech 2014-2018 (Kč)

	2014	2015	2016	2017	2018
Projekty AP KK EVVO (bez správy a údržby SEV HMP a grantů /položky níže/)	4 034 159	3 250 428,50	2 972 438	3 895 892,50	3 941 330
Správa a údržba středisek ekologické výchovy HMP (SEV HMP Toulecův dvůr a SEV Lesů hl. m. Prahy)	4 667 000,00	5 910 000 (+ 1 400 000 Kč na středisko PRALES)	9 410 000	8 931 000	10 431 300
Granty na podporu projektů ke zlepšení stavu životního prostředí hl. m. Prahy (oblast EVVO) *	8 378 000** (56 podpořených projektů)	9 329 000** (51 podpořených projektů)	10 601 500** (73 podpořených projektů)	16 303 000** (101 podpořených projektů)	26 233 750** (100 podpořených projektů)

	2014	2015	2016	2017	2018
Další aktivity a projekty EVVO hrazené z rozpočtu MHMP (nezařazené v AP KK EVVO /rozpočet OCP MHMP/)	512 509	255 366	-	-	-
Celoměstské programy podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy (oblast EVVO) *	110 000 (2 podpořené projekty)	339 420 (4 podpořené projekty)	185 000 (3 podpořené projekty)	200 000 (3 podpořené projekty)	180 000 (3 podpořené projekty)
Celoměstské programy podpory využití volného času dětí a mládeže na území hl. m. Prahy (oblast EVVO) *	84 900 5 podpořených projektů	167 300 (7 podpořených projektů)	173 200 (8 podpořených projektů)	201 000 (14 podpořených projektů)	57 000 (2 podpořené projekty)
Informatika životního prostředí ve vztahu k EVVO (publikace Ročenka Praha ŽP, rozvoj Portálu ŽP apod. /rozpočet OCP MHMP/)	983 646	738 792	714 360	249 347,50	704 258

* Rozlenní projekt na projekty v oblasti EVVO a ostatní je orientaní.

** Vetrn výukových a vzdlávacích program pro školy (díve zajišované prostřednictvím zakázek)

Zdroj: OCP MHMP, SML MHMP (pozn.: od ledna 2019 odbor školství, mládeže a sportu MHMP), SVC MHMP (pozn.: od ledna 2019 odbor školství, mládeže a sportu MHMP)

Tab. E5.1 : Financování EVVO v hl. m. Praze z rozpočtu hl. m. Prahy v letech 2009-2013

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
AP KK EVVO	6 984 169,00	6 848 682,50	9 000 000,00	10 800 000,00	8 344 664,00
Provoz středisek ekologické výchovy HMP (SEV Toulcův dvůr a SEV Lesů hl. m. Prahy)	6 174 943,50	5 475 652,00	5 286 164,00	5 016 833,00	4 400 000,00
Granty na podporu projektů ke zlepšení stavu životního prostředí hl. m. Prahy (oblast EVVO) *	6 883 000 (67 podpoř. projektů)	3 213 000 (34 podpoř. projekty)	4 797 710 (25 podpořených projektů)	4 035 000 (26 podpořených projektů)	4 277 000 (36 podpořených projektů)
Celoměstské programy podpory vzdělávání na území hl. m. Prahy (oblast EVVO) *	125 000 (2 podpořené projekty)	250 000 (3 podpořené projekty)	308 100 (4 podpořené projekty)	116 000 (2 podpořené projekty **)	75 000 (2 podpořené projekty)

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Celoměstské programy podpory využití volného času dětí a mládeže na území hl. m. Prahy (oblast EVVO) *	95 000 (4 podpořené projekty)	125 000 (5 podpořených projektů)	220 000 (6 podpořených projektů)	180 000 (6 podpořených projektů)	75 000 (6 podpořených projektů)

* Rozlenní projekt na projekty v oblasti EVVO a ostatní je orientaní.

** Skutená ástka pro oblast EVVO je vyšší - podpoeny byly dále také projekty na poádání školních soutží, které zahrnovaly více tematických oblastí, mezi nimi oblast EVVO.

Zdroj: MZO MHMP, SMS MHM